

פרשת ראה, דורות, מקורות

ראייה ושמיעה באמונה

ד"ר חזות גבריאלי

1. דברים פרק יא

(כו) וְרָאָה אֲנִי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה :

(כז) אֶת־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְקֹנֶק אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוָּה אֶתְכֶם הַיּוֹם :

(כח) וְהַקְלָלָה אֲסִלָּא תִשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹת יְקֹנֶק אֱלֹהֵיכֶם וְסָרְתֶם מִרְחֻקָּךְ אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוָּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יִדְעֶתֶם :

2. רש"י הירש דברים פרק יא

וקללה : הקללה איננה רק ניגודה של הברכה, ואין היא מורה רק על חוסר התקדמות ועל העדר שגשוג (על כך מורה "ארר"), אלא הקללה היא היפוכה של הברכה : להיות ריק וחסר כל תוכן (משורש "קלל" : להיות קל ונטול כל משקל). הברירה בין שני ההפכים האלה "נתונה לפנינו" על ידי תורת ה' ובנו הדבר תלוי, אם נביא עלינו ברכה או קללה.

(כז) את - הברכה אשר וגו'. יש משמעות רבה לכך שלא נאמר כאן "אם תשמעו" - כדרך שנאמר בקללה של הפסוק הבא - אלא נאמר אשר תשמעו. עצם קיום מצוות ה' יש בו משום ברכה, ואין הברכה חלה רק בעקבות השמיעה אל המצוה אלא היא מתחילה להתגשם כבר בעצם השמיעה וקיום המצוה. המעשה הרוחני והמוסרי של הנאמנות לתורה - הוא עצמו יש בו משום התקדמות רבת ברכה של כל ישותנו, ובכל מעשה של מצוה אנחנו מביאים ברכה על עצמנו :

היום מתחשב תמיד גם בזמנו של הקורא את התורה : "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים" (ראה רש"י, להלן כו, טז) ; כל יום מחדש את ההתחייבות לתורה.

(כח) והקללה אם וגו'. הקללה, האובדן המוחלט של כל ערך עצמי, הנסיגה עד לאפיסת כל מעמד החיים היא רק תוצאה של המרי :